

ВИКОРИСТАННЯ АСОЦІАТИВНИХ КОМПОЗИЦІЙ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ (ПАПЕРОВА ПЛАСТИКА)

Пригодін М.Д., ст. викладач кафедри «Образотворче мистецтво та дизайн»

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди

Анотація. У статті розкривається методика послідовного поетапного проектування на основі використання асоціативних композицій в дизайні одягу. Розробка композицій проводиться у дизайні у двох напрямках дизайнерського простору:

- абстрактно-асоціативних;
- образно-асоціативних.

Побудову асоціативних композицій починають зі збору аналогів, літератури, каталогів, а далі розробляють творчі ескізи, креслення, перспективу і наприкінці виконують макетний зразок з паперу з імітацією матеріалу.

Ключові слова: композиція, асоціація, фантазія, дизайн, папір.

Анотація. Пригодін Н.Д. **Применение асоциативных композиций в дизайне одежды (бумажная пластика).** В статье рассматривается методика последовательного поэтапного проектирования на основе применения

ассоциативных композиций в дизайне одежды. Разработка композиций проводится в дизайне в двух направлениях дизайнерского пространства:

- абстрактно-ассоциативных;
- образно-ассоциативных.

Построение ассоциативных композиций начинают со сбора аналогов, литературы, каталогов, затем разрабатывают творческие эскизы, чертежи, перспективу и заканчивают выполнением макетного образца из бумаги с имитацией материала.

Ключевые слова: композиция, ассоциация, фантазия, дизайн, бумага.

Summary. Prigodin N.D. Application associative compositions in design of clothes (paper plastics). In article the technique consecutive stage-by-stage designing is considered on the basis of application of associative compositions in design of clothes. Development of compositions will be carried out in design in two directions of design space:

- abstract - associative;
- figurative - associative.

Construction of associative compositions is begun with gathering analogues, with literatures, catalogues, then develop creative sketches, drawings, prospect and finish performance of a model sample from a paper with imitation of a material.

Key words: a composition, association, imagination, design, a paper.

Постановка проблеми: Створення сучасного одягу – це складний і багатоетапний процес, де дизайнери-модельєри проектують нові моделі, або колекції з подальшим виготовленням самих виробів одягу. Форми одягу постійно видозмінюються паралельно з розвитком наукових і культурних досягнень, психології сучасної людини, його уявлень про естетичність стилю і моди.

У творчому процесі художнього проектування сучасного одягу головна роль належить композиції. Композиція віддзеркалює внутрішню гармонійну підпорядкованість до зовнішнього прояву, являє собою організуючий момент, з'єднуючі частини, деталі, створюючи з них єдине ціле. (1)

Робота над композицією представляє собою процес образного мислення, ідейного задуму, фантазій, уявлень, які реалізуються у конкретний виріб.

В процесі творчої діяльності дизайнера існує два напрямки художньо-конструкторського проектування. Один – прагнення відобразити явища, предмети навколишнього середовища такими, як вони існують, якими художник бачив їх у природі.

Другий напрямок – є прагнення до створення форм, певно, неіснуючих у природі, але утворених уявою та фантазією дизайнера відповідно якійсь меті у художній образності.

Загалом ансамбль сучасного одягу стилі неомодерн з притаманною йому декоративністю, особливою пластикою силуетних ліній, відтворює ідеал краси сьогоденного стилю і моди. Елегантність, вишуканість, яскраво виражений індивідуальний характер (особистість) – основні риси його образної характеристики. Унікальність образу та висока майстерність технічного виконання колекції наближують його до рівня творів мистецтва.

В зв'язку із кардинальними змінами в умовах життя суспільства, все вбрання відтворюється на нових естетичних засадах.

Природні форми тіла людини повинні стати визначальними в розробці конструкції одягу, їх деформування є недопустимими. Усі доповнення, оздоблення мають органічно підпорядковуватись основній формі вбрання. Неприйняття цього-є руйнування пластики тканин в її вільному дизайну, які повинні стати доцільними та красивими. В його концепції відображенні основні програмні принципи нової, культури проектування предметно-просторового середовища – дизайну.

Наше століття стало пошуковим аспектом нової сучасної форми одягу. Його становлення відбувається за законами, зумовленими, насамперед, кардинальними змінами у стилі життя суспільства, яке вимагає гармонійного поєднання в одязі функціональності та естетики.

Тому і постає необхідність впровадження в навчальний процес підготовки дизайнерів новітніх методологічних технологій щодо створення композицій при проектуванні та виготовленні одягу.

Аналіз наукових досліджень. Дослідження з питань розвитку дизайну одягу були висвітлені в публікаціях Даниленка В.Я. [2] і Костенко Т.В. [3].

Мета статті – обґрунтовано дослідити питання розробки і використання асоціативних композицій у професійній підготовці дизайнерів.

Результати роботи. Основною метою побудови композицій та формоутворень в дизайні і зокрема в одязу є розвиток художнього мислення, просторової та творчої уяви, фантазії, здатної до асоціацій, виразності, без цього творча діяльність не можлива.

Побудова асоціативних композицій за формою на площині в рельєфі та об'ємі із застосуванням гармонійних засобів у образному вирішенні формують оригінальність, просторове мислення, відчуття гармонії, цілісності.

Для розкриття творчого потенціалу і розробки композицій за асоціативними ознаками у формотворенні дизайну одягу, що є одним із головних чинників, необхідно сформувати абстрактну і образні концепції на основі природних аналогів. Створення різноманітних об'ємно-просторових структур в контексті як геометричних формоуявлень так і біонічного походження (рослини, тварини, людини) дають підстави для формування абстрактно-асоціативного мислення образну і просторову уяву. В свою чергу це потребує творчих пошуків, розробки практичних завдань, проводити науково-дослідницький аналіз, перетворюючи хаотичні асоціації в осмислену композицію, зосереджуючи на конкретній меті, розкриття теми, засобів відображення задуманої ідеї, методичного послідовного виконання, художню культуру і професійну майстерність.

Умовні, формальні композиції розвивають логічне і творче мислення, фантазію, сміливі, оригінальні ідеї, без яких нема руху вперед, відсутня творчість.

В цілому асоціативні композиції побудовані за двома напрямками у дизайнерських розробках відповідно ідейного задуму, насамперед: абстрактно-асоціативні та образно-асоціативні.

В абстрактно асоціативних композиціях поєднується сильні, оригінальні пропозиції, вільні художні техніки виконання щодо творчого відображення смаку, образності. Митцям відкриті шляхи і засоби застосування методик, прийомів, технік для дизайнерської творчості.

Саме в побудові абстрактних композицій повинні розкритися всі спектри технічних, художніх і творчих здібностей, потужних проєктів в будь-яких дизайн-виробах і в тому числі різновидів одягу, аксесуарів і цілих колекцій.

В абстрактно-асоціативних композиціях небажано використання реального (натурного) зображення предметів, явищ, середовища і таке інше. Неможливо проявити високу фантазію, уявлень щодо формоутворень, тому що природа сама створила предметний світ.

Для розвитку асоціативного мислення передбачаються завдання, керуючись власною уявою, (хаотичного або упорядкованого) по ствердженню дизайну до різних варіантів площини, об'ємів. Крім цього необхідно виразити окремо: міні крапками, площинами, кольором, плямами ряд абстрактних понять або ознак, скажімо: радісний, сумний, легкий, важкий, швидкий, повільний, що відтворює емоційний образ; духовний стан протилежних явищ або понять, скажімо: хаос-упорядкованість, активність-пасивність, агресивність-спокійність, боротьба-смирненість, здоров'я-хвороба, що дає підстави для художньої виразності, багатогранності мистецтва творення і мрій.

Творча діяльність вимагає передати композиційними засобами почуття, направленості, цілеспрямованості, або відчуття динаміки, рухомості та інше. Такі аспекти відносяться до сфери психологічно-емоційного настрою, художньо-образної виразності.

Асоціативні композиції, які організовані в методологічній направленості уявлення: фантазію передати психологічний настрій, емоції, безперервність руху, поєднати елементи у гармонійну систему; впливати на емоційний стан вже як цілого; створюють враження художньої узгодженості, витонченості. Художня виразність досягається і за рахунок характеру елементів, їх розташування, (згущення або розрідження) деформації або трансформації форми однієї у другу.

Вирішення асоціативних композицій в дизайні в тому числі і дизайну одягу здійснюється за принципами і закономірностями впровадження багатьох спектрів засобів гармонізації.

Основними джерелами дизайнерської виразності є композиції формоутворень та способів втілення задумів всіх її частин:

- урівноваженість, супідрядність;
- єдині за характером форми;
- пропорційність, масштабність;
- ритм; контраст і нюанс;

Сукупність властивостей, якостей, категорій композицій дає образну інформацію.(4)

Проектна графічна частина виконується в лініях, крапках, плямах або площин в різних фактурах і текстурах. І при наявності таких простих художньо-виразних засобів будують асоціативні композиції психологічного, емоційного настрою, створюючи абстрактний образ.

Асоціативність і абстрагування дозволяє образно уявити психофізіологічний стан, де реальний об'єкт трансформується шляхом єднання, сполучення відчуттів, фантазії, уявлень відповідними зображеннями, окремою лінією, плямою, текстурою, кольором. Створювати абстрактний образ на задану тему дипломного проекту необхідно за умовою по переднього визначення і подальшого використання художньої мови і засобів.

Створюючи сучасний одяг, необхідно враховувати не тільки його зручність, практичність, економічні показники, але і естетичні якості. Для художника-модельєра костюм, який він проектував є не просто предметом одягу – це, перш за все, засіб вираження бачення світу. Джерелом, надихаючим модельєра на творчість, може стати будь – яке проявлення як реального світу, так і ідеального. Кожен аспект в житті суспільства (історія, політика, література, мистецтво та ін.) здатен викликати в свідомості дизайнера художні образи, які він потім переносить в проект.

Образ – це іншомовна, метафорична думка, яка розкриває одне явище через друге. Художній образ є формою осмислення, пізнання й відображення дійсності.

Як би красив і оригінальним не був костюм зовнішньо, від становиться абсолютно безкорисним, якщо людина не відчуває себе в ньому комфортно. Більш того тільки природність фізичного стану, приймається суспільством як красиво.

Визначний французький дизайнер моди ХХ століття Андре Курреж писав «Моя цель – создать костюм, в котором женщина будет чувствовать себя расковано, непринужденно, приятно. Современный костюм должен отличаться утонченно-уравновешенными пропорциями, геометрической четкой конструкцией. Однако мои модели, отвечающие требованиям жизни практики и эстетики деловой женщины нашего времени, не лишены женственности»

Таким чином дизайн реалізує художню творчість і повинен створювати предмети речі наділені функціональністю, утилітарними параметрами і художньою образністю.

В контексті щодо художнього образу який притаманний в більшості до образотворчого мистецтва в дизайні й цей чинник теж присутній паралельно з проектним образом.

Проектний образ – це створення уявленням дизайнера художня модель, відображаючи реальний світ: цілісно, естетично гармонійно завершеним

формоутворенням, маючи предметно-виразливу думку. В проектному образі виробу завжди закладені споживачі потреби, але і більш загальні аспекти: культура і технологія виготовлення, комфортність і економіка.

І так при розробці проектного образу дизайнер виступає у ролі режисера, утворюючого за допомогою композиційних засобів і асоціативних уявлень організуючий порядок зв'язків. (5)

Творча фантазія дизайнера щодо пошуку нових сучасних формоутворень при проектуванні речей, одягу і таке інше розбудовується на принципах концепцій дизайну.

Концепція абстрактного образу в дизайні на першому етапі проектування-це розробка художньо - абстрактних ескізів - є прогресивною, інноваційною технологією тому, що не обмежує митця до вибору художніх методик, прийомів і засобів реалізації предметного світу.

Проектна графічна частина виконується в лініях, крапках, плямах або площинах, в різних фактурах і текстурах. І при наявності таких простих художньо-виразних засобів будують асоціативні композиції психологічного, емоційного настрою, створюючи абстрактний образ.

Асоціативність і абстрагування дозволяє образно уявити психофізіологічний стан, де реальний об'єкт трансформується шляхом єднання, сполучення відчуттів, фантазії, уявлень відповідними зображеннями, окремою лінією, плямою, текстурою, кольором. Створювати абстрактний образ на задану тему необхідно за умовою по переднього визначення і подальшого використання художньої мови і засобів.

Відображувати абстрактний образ щодо запропонованої теми - є власним ставленням, баченням, почуттів до нього.

Для виконання об'ємних асоціативних композицій дизайн - одягу в учбовому процесі необхідно висвітлювати можливості методики і техніки застосування „паперової пластики”.

Для конструювання, макетування і моделювання рекомендується папір визначеної якості – рисувальний або креслярський, котрий дозволяє виконувати різні технічні прийоми, методику щодо згинання, кручення, прорізання, гофрування, плетіння і т.д. Технологія конструювання із паперу має ряд специфічних особливостей. Кожний виріб створюється на основі конструкції, котра представляє собою систему ребер жорсткості, отриманих у результаті деформації аркуша паперу.

Робота з папером є наочною формою творчого мислення, засобом, що стимулює появу нових ідей та обумовлює їх розвиток. У процес виконання підготовчих вправ накопичуються та розвиваються навички працьовитості та акуратності, старанності через знайомство із специфічними засобами моделювання з паперу. В процесі засвоєння серії вправ по роботі з папером пізнаються основні засоби та методи роботи з матеріалом (папір, картон), призначення матеріалів та інструментів, що використовуються у роботі для виготовлення макету композиції.

Висновки. Все позитивне, що було нараховане у вітчизнаній освіті з дизайнерських дисциплін, необхідно поєднувати з науковими дослідженнями і розробками європейських країн в контексті Болонського процесу. При створенні асоціативних композицій дизайнер відчуває себе розкуто і саме це дає творчий рух щодо створення оригінальних нетрадиційних формоутворень.

Подальші дослідження будуть проведені по розробки концепцій асоціативних композицій, які вирішують нові образи одягу „от кутюр”, „нео-модерн”, „прет-а-порте” тощо.

Література:

1. Бердник Т.О., Неклюдова Т.П. Дизайн костюма. – Ростов Н/Д: Феникс, 2000
2. Даниленко В.Я. Дизайн. – Х.:ХДАДМ, 2003.
3. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формотворення. – Х.: ХДАДМ, 2003.
4. Козлов В.Н. Основы художественного оформления текстильных изделий. – М., 1981.
5. Козлова Т.В. Художественное проектирование костюма. – М., Легк.пром., 1982.

Надійшла до редакції 13.04.2007